



Vereniging van
Nederlandse Gemeenten



Een bloeiende CIVIL SOCIETY voor een veerkrachtige samenleving

De samenleving is continu in beweging. In beweging door factoren als vergrijzing, ontgroening, migratie en integratie. Ook veranderend overheidsbeleid en nieuwe wetgeving zorgt voor beweging. Denk aan de vermaatschappelijking van de zorg en een terugtrekkende overheid. We stellen steeds nieuwe eisen aan bijvoorbeeld leefbaarheid en veiligheid. Om deze vraagstukken van nu en de toekomst te kunnen oplossen, moet de samenleving voldoende veerkracht hebben. Het betrekken van burgers en andere stakeholders bij het aanpakken van vraagstukken zorgt voor de juiste veerkracht. Een gezonde civil society is dé basis voor een veerkrachtige lokale samenleving. Want een veerkrachtige samenleving vindt voor iedere nieuwe uitdaging een passende oplossing!

Vier tot vijf miljoen burgers verrichten gezamenlijk zo'n 20 miljoen uur vrijwillige inzet per week. Dat is dus ruim 1 miljard uur of ongeveer 600.000 fulltime arbeidsplaatsen per jaar. Vrijwillige inzet vertegenwoordigt een enorm sociaal, economisch, democratisch en dienstverlenend kapitaal. Kapitaal dat ingezet kan worden om uitdagingen op te pakken. Maar ook kapitaal dat onderhouden moet worden.

Vrijwillige inzet is de hefboom om te komen tot een veerkrachtige lokale samenleving waarin zoveel mogelijk burgers - zo niet allen - participeren. Burgers die in vertrouwen samenwerken met anderen en uit vrije wil diensten aan elkaar en derden leveren.

Gemeenten zijn op zoek naar wegen om dit lokale kapitaal ofwel de lokale civil society verder te versterken. In dit pleidooi geeft de VNG een aantal richtingen om te komen tot verdere versterking hiervan. Hierbij gaat het niet alleen over hoe gemeenten meer burgers kunnen ondersteunen en verleiden 'mee te doen' maar ook om de eigen dienstverlening daar beter op af te stemmen.

De VNG roept kabinet, burgers en andere stakeholders op om de gemeenten te ondersteunen bij het realiseren van een nog veerkrachtiger civil society.

VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

NOVEMBER 2006

Uitgereikt ter gelegenheid van het congres 'Wat burgers bezielt' op 2 november 2006 te Den Haag.

Civil society en sociaal kapitaal

De VNG verstaat in navolging van de commissie Bovens* onder civil society:

Civil society: 'de vrijwillige samenwerkende gemeenschap van burgers'.

In een veerkrachtige samenleving zijn burgers lid van en werken samen in één of meer netwerken of verbanden. Denk hierbij aan werk, familie, sport, muziek, scholen, kerken en moskeeën, buurthuis, vereniging, politieke (actie)comités. De civil society is de optelsom van al die non-profit en non-gouvernementele organisaties en verbanden.



Sociaal kapitaal: 'de mate waarin de burgers actief deelnemen aan de lokale netwerken of verbanden'.

Burgers zijn in meerdere of mindere mate actief in de samenleving. Dat kan zijn in kleinschalige burgerinitiatieven maar ook als vrijwilliger bij een maatschappelijke organisatie. De diversiteit aan mogelijkheden om deel te nemen aan de samenleving verschilt per gemeente. In het algemeen geldt, hoe meer divers de mogelijkheden en hoe hoger de deelname, des te hoger de 'beurskoers' van het lokaal sociaal kapitaal en daarmee de veerkracht van de samenleving. Netwerken, verbanden en voorzieningen zijn dus essentieel op lokaal niveau.

Onderling vertrouwen en sociale relaties zijn in de deelname aan de lokale samenleving sleutelbegrippen. De verantwoordelijkheid en de kracht van de samenleving komt hierin tot uiting. Uit onderzoek blijkt dat het merendeel van de burgers bereid is zich voor anderen in te zetten, als ze gevraagd worden!

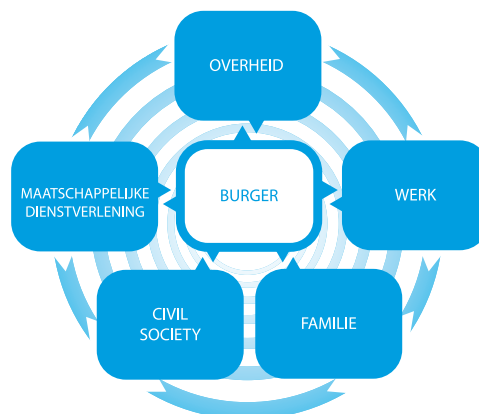
Gezamenlijke uitdagingen, doelen of thema's staan centraal om samen activiteiten of initiatieven te ondernemen. Daarbij wordt samen met burgers en andere betrokkenen gezocht naar een evenwichtig en adequaat aanbod van diensten en voorzieningen in

de gemeente. Deels professioneel, deels op vrijwillige basis. Met andere woorden; de gemeente en burgers werken gezamenlijk aan een optimale lokale dienstverlening.

Wat kunnen gemeenten doen?

De overheid kan en wil niet meer de oplosser zijn van alle problemen, maar moet en wil uitgaan van de (organisatie)kracht van de samenleving. Gemeenten hebben zelf al veel instrumenten in handen om die samenleving kracht te geven. Variërend van wijkkranten, wijkplatforms, wijkpanels, wijkbudgetten, wijkplannen en wijkwethouders tot welzijnswerk en vrijwilligers- en mantelzorgsteunpunt. Gemeenten werken langs vier wegen aan het onderhoud van de civil society en een veerkrachtige samenleving:

1. Dienstverlening: samen werken om de dienstverlening te optimaliseren
2. Promotie: promoten, erkennen en immaterieel belonen van sociaal kapitaal;
3. Ondersteuning: faciliteren door subsidies, minder regelgeving, maatschappelijke stages, maatschappelijk betrokken ondernemen en deskundigheidsbevordering;
4. Stimuleren van netwerken: een 'uitdaging' centraal stellen en alle partijen betrekken en motiveren.



Gebruik maken van alle mogelijkheden van de samenleving zorgt voor de veerkracht van de lokale samenleving. Deelname aan de samenleving geeft vertrouwen en zorgt ervoor dat burgers minder afzijdig zullen zijn. **Het civil society netwerk** kan daarmee niet los gezien worden van het gehele netwerk dat in de gemeente een rol speelt.

Vervolg

Deze uitgave geeft aan langs welke wegen gemeenten invloed kunnen hebben op de civil society. In de handreiking van Civiq/DSP (verwacht november 2006) wordt uitgewerkt hoe de gemeente uit oogpunt van gemeentelijke regie haar middelen kan inzetten. Tot slot geeft de website www.zestienmiljoenmensen.nl, door middel van het door de VNG ontwikkelde format, inzicht in de vele burgerinitiatieven op lokaal niveau.

* Zie 'Wil tot Verschil'; een publicatie van de Commissie Toekomst Lokaal Bestuur